

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	II
กิตติกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญตาราง	X
สารบัญรูปภาพ	XI

บทที่

1 บทนำ	1
1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ความสำคัญของปัญหา.....	4
2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
3 ขอบเขตของการวิจัย	14
4 กรอบแนวคิดและสมมติฐานของการวิจัย	17
4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)	17
4.2 สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis).....	19
5 คำถามการวิจัย.....	19
6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	20
7 นิยามศัพท์เฉพาะ	20
2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
1 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับความเสมอภาคในการเข้าถึง หลักประกันสุขภาพ.....	22
1.1 แนวคิดการคุ้มครองสิทธิหลักประกันสุขภาพ	22
1.2 แนวคิดการคุ้มครองผู้บริโภค	23
2 หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	26

บทที่	หน้า
2.1 หลักสิทธิมนุษยชน (Human Right).....	26
2.2 หลักความเสมอภาค (Equity).....	29
3 แนวคิด ทฤษฎี หลักการ การคุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากการเข้าถึง หลักประกันสุขภาพ	37
3.1 ทฤษฎีและหลักการกฎหมายแพ่ง.....	37
3.1.1 ทฤษฎีการไม่ให้ความสำคัญกับความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนา (Free-Dom of Will)	37
3.1.2 ทฤษฎีความรับผิดในทางละเมิดซึ่งใช้บทสันนิษฐานความผิด (Presumption of Fault)	38
3.1.3 ทฤษฎีรับภัย (Theorie Durisque).....	39
3.2 ทฤษฎีและหลักการกฎหมายอาญา.....	40
3.2.1 ทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (Absolute liability)	40
3.2.2 ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability)	41
3.3 แนวคิด ทฤษฎีและหลักการกฎหมายปกครอง.....	41
3.3.1 นโยบายสาธารณะ (Public Policy).....	42
3.3.2 การบริการสาธารณะ (Public Service)	43
3.4 แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ ความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพที่ทำให้ เกิดความเสียหายในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพของประชาชน.....	45
3.4.1 ความรับผิดทางแพ่ง	46
3.4.2 ความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามกฎหมายลักษณะละเมิด ...	50
3.4.3 ความรับผิดในคดีอาญา.....	54
3.4.4 ผู้ประกอบวิชาชีพรับผิดตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ	58
3.4.5 ความรับผิดทางปกครอง	58
3.5 หลักการเยียวยาความเสียหาย.....	60
3.5.1 หลักการเยียวยา (Remedial Principle).....	60
3.5.2 หลักการให้บริการ (Service Principle)	64
3.5.3 หลักจรรยาบรรณวิชาชีพ (Occupation Ethical Principle).....	67
3.5.4 ระบบการชดเชยโดยไม่พิสูจน์ถูกผิด (No-fault liability compensation system)	69

บทที่

หน้า

3.5.5 หลักการจัดตั้งกองทุน (Fund Establiment Principle).....	71
3.5.6 หลักการประกันภัย (Insurance Principle).....	73
4 กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึง หลักประกันสุขภาพ.....	76
4.1 กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ	76
4.2 กฎหมายต่างประเทศ.....	79
4.2.1 สหราชอาณาจักรอังกฤษ (England).....	79
4.2.2 ประเทศญี่ปุ่น (Japan)	107
4.2.3 สหรัฐอเมริกา (U.S.A.)	128
4.2.4 เครือรัฐออสเตรเลีย (Australia)	141
5 การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพของประเทศไทย.....	155
5.1 การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย .	156
5.2 การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพตามกฎหมายเฉพาะ	157
5.2.1 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545.....	157
5.2.2 พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2521	159
5.2.3 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533	160
5.3 การควบคุมการประกอบวิชาชีพ	162
5.3.1 วิชาชีพกายภาพบำบัด.....	162
5.3.2 วิชาชีพเภสัชกรรม	163
5.3.3 วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์	164
5.3.4 วิชาชีพทันตกรรม.....	165
5.3.5 วิชาชีพเวชกรรม	166
5.3.6 วิชาชีพการแพทย์แผนไทย	167
5.3.7 วิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน.....	169
6 กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องการพัฒนากฎหมายเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึง หลักประกันสุขภาพ.....	171
6.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.....	171
6.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522	171

บทที่

หน้า

6.3 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551	175
6.4 พระราชบัญญัติประกอบวิชาชีพทั้ง 7 วิชาชีพ.....	179
6.5 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	179
6.6 ประมวลกฎหมายอาญา.....	181
6.7 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.....	181
6.8 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	182
6.9 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539	182
6.10 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545	184
6.11 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533	184
6.12 พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2553 .	184
6.13 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).....	184
7 บทความและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครอง ความเสมอภาคของสิทธิในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ.....	186
3 วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology).....	190
1 การวิจัยเอกสาร (Documentary research)	190
1.1 แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับเสมอภาคในการเข้าถึง หลักประกันสุขภาพ	191
1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ .	191
2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)	193
2.1 ประชากรสัมภาษณ์.....	193
2.2 ประเด็นสัมภาษณ์	193
3 การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) .	194
3.1 ประชากรร่วมออกแบบ.....	195
3.2 ขั้นตอนในการดำเนินการ	196
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	198
5 การพัฒนากฎหมายให้เป็นต้นแบบเพื่อเสมอภาคในการเข้าถึง หลักประกันสุขภาพ.....	198

บทที่

หน้า

5.1	หลักการจัดทำกฎหมาย.....	198
5.2	โครงสร้างการจัดทำร่างกฎหมาย.....	200
6	การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)	201
7	การจัดทำรูปแบบการมีส่วนร่วมของการพัฒนากฎหมายเพื่อความเสมอภาค ในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ	201
4	ความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ.....	203
1	สภาพการณ์ของปัญหาและผลกระทบจากการเข้าถึงบริการสาธารณสุข.....	204
2	การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพตามกฎหมายไทย.....	209
3	การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพตามกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศและ กฎหมายต่างประเทศ	255
3.1	สิทธิในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพตามกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ	255
3.2	การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพของต่างประเทศ.....	260
3.3	การเปรียบเทียบการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพตามกฎหมายมหาชน ระหว่างประเทศและต่างประเทศ.....	277
3.4	การเปรียบเทียบการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพของต่างประเทศและ ประเทศไทย	281
4	การพัฒนากฎหมายเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ.....	287
5	การพัฒนากฎหมายเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ.....	290
1	การจัดทำการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)	291
1.1	ขั้นตอนการเตรียมการ.....	291
1.2	ขั้นตอนการดำเนินการ	294
1.3	ประเด็นการจัดทำ Co-Design การพัฒนากฎหมายเพื่อความเสมอภาค ในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ.....	296
1.4	ผลการทำงาน Co-Design ประชากรกลุ่มเฉพาะ	296
1.5	ผลการทำงาน Co-Design ประชากรกลุ่มผสม.....	312

บทที่	หน้า
1.6 เปรียบเทียบประเด็นการปรับปรุงพัฒนากฎหมายเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพจากผลของการมีส่วนร่วมออกแบบของประชากรกลุ่มเฉพาะและประชากรกลุ่มผสม.....	323
2 การเปรียบเทียบโครงสร้างการพัฒนากฎหมายเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพกับผลการวิจัยกับผลการทำ Co-Design.....	324
3. การจัดทำร่างปรับปรุงแก้ไขการพัฒนากฎหมายเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ	327
3.1 หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย	328
3.2 โครงสร้างการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ	334
4 การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing).....	366
5 ร่างกฎหมายการพัฒนาเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ	374
6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	389
1 สรุป.....	390
2 อภิปรายผล	396
3 ข้อเสนอแนะ	398
4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	399
5 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน	399
บรรณานุกรม	401
ภาคผนวก	413
ภาคผนวก ก. รายชื่อและภาพกิจกรรมในกระบวนการวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview).....	414
ภาคผนวก ข. รายชื่อและภาพกิจกรรมในกระบวนการวิจัย การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design).....	420
ภาคผนวก ค. รายชื่อและภาพกิจกรรมในกระบวนการวิจัยการรับฟังความคิดเห็น (Hearing).....	440
ประวัติผู้เขียน	467

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	สิทธิการรักษาพยาบาล.....	249
4.2	การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพต่างประเทศ.....	280
4.3	การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพของต่างประเทศและไทย.....	285
5.1	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มเฉพาะ.....	311
5.2	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มผสม.....	322
5.3	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของประชากรกลุ่มเฉพาะ และประชากรกลุ่มผสม.....	323
5.4	การเปรียบเทียบผลจากการทำวิจัยกับคำตอบจากการทำ Co-Design.....	326
5.5	ร่างปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533.....	339
5.6	ร่างปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545	353
5.7	ร่างปรับปรุงแก้ไขพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2553.....	363

สารบัญรูปลภาพ

ภาพประกอบที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	18
3.1	กระบวนการวิทยการวิจัย.....	202
5.1	ประชากรกลุ่มเฉพาะ.....	292
5.2	ประชากรกลุ่มผสม.....	292
5.3	เลขประจำประชากรกลุ่มเฉพาะและประชากรผสม.....	293
5.4	ผู้วิจัยนำเสนอการวิจัย.....	294
5.5	การนำเสนอของประชากรกลุ่มเฉพาะ.....	295
5.6	การนำเสนอของประชากรกลุ่มผสม.....	295
5.7	การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing).....	366